

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Nr-ri de Duminecă pe an — 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: pr dată 14 bani; a doua: 12 bani; a treia: oară 8 de fiecare publicație

Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrieri nerancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

CRITERII...

(*) În sfârșit, parlamentul din Budapesta a votat proiectul de lege asupra reformei incompatibilității, care provocase multă zarvă.

Mai bine de un sfert de veac este, de când parlamentul acesta n'a produs nici o lege, care să nu fi avut câte un ascuțit îndreptat contra nemaghiarilor, contra naționalităților din Ungaria; așa că șovinistii dădați la meseria de legiuitori, nici nu sunt în stare să înțeleagă rostul unei legi care ar scăpa din vedere oprirea sau nedreptățirea nemaghiarilor din patrie.

Efect al unei îndelungate practice și ca rezultat al educației șovinite, — ei nu se împacă cu un proiect, ca cel al incompatibilității, menit să curățe, intru câtva, atmosfera maghiară; ci vin și în ceasul din urmă, cu idei de rotunjire, de complectare, de afișare a unui „criteriu“ fundamentale, menite a determina direcțiunea legii de incompatibilitate.

Degenerarea corpului legislativ într-o adunătură de imposturi, sinecuriști, gheșeftari, etc. pentru contele Eszterházi, bună-oară, nu era un motiv care să impună necesitatea și să dea direcția reformei incompatibilității. Nu în acea degenerare vede contele perirea instituțiilor și periclitarea echilibrului din stat; (alt undeva e „pericolul pentru — idea de stat“, crede d-sa. În naționalități este pericolul!

Această idee și-o expune contele Eszterházi într-o broșură verde, împărțită din belșug în parlament cu ocaziunea votării proiectului incompatibilității.

Deși sosită prea târziu broșura, deputații votând legea incompatibilității aplaudau pe Eszterházi, pentru „patriotică“ sa divinațiune, pentru archi-maghiarismul său.

Etă cari sunt criteriile dela cari porcezend trebuia, după Eszterházi, să se întocmească o lege a incompatibilității:

Atât în programul Românilor cât și în al Slovacilor e evidentă tendința contrară față cu statul național maghiar; e atacată chiar integritatea teritorială a statului.

Deci „punctul de vedere etic superior pretinde“ ca în fața acestora „să fie încuiate cu desevirșire porțile legislative maghiare“.

Apoi, agitatorii, cari lucrează în patrie, și în străinătate, „cu banii străini“ injurând „patria maghiară“ și națiunea, săvârșind acte cari cad sub pedeapsă, — în curs de cinci ani dela condamnare să fie incompatibili.

Apoi, membrii băncilor, ca Albina și Tatra, cari „poartă un război de exterminare contra elementului maghiar“, cari nu cunosc alt scop decât „deposedarea clasei de proprietari maghiari, ruinarea poporului maghiar al pământului maghiar“, — să nu fie admiși în corpul legislativ maghiar!

Acestea sunt criteriile, din cari ar fi trebuit să porneasă, după con-

contele Eszterházi, reforma incompatibilității.

Bietutul lup; afurisitul de miel îi tulbură apa!

Astel se prezintă „etica superioară“ șovinistă; astfel ineptiile și alurărilor se ridică la rangul de: opinie publică maghiară.

În astfel de abnormități vedem criteriile judecării „patriotice“ a căror eră nu se mai sfârșește odată!

Lege contra emigrării. După cum anunță „Föv. Tud.“, în ministerul de interne s'a pregătit deja un proiect de lege pentru împiedicarea emigrărilor, pe care primul-ministru Széll îl va prezenta în cel mai apropiat timp parlamentului, pentru a fi dezbătut.

Nu credem că prin legi să se poată remedia o plagă care are atât de adânci rădăcini, cari nu prin legi se pot smulge ci prin administrație, justiție și gospodărie politică-economică cinstită.

Politica Habsburgilor.

„Prager Zeitung“ în numărul său dela 18 Iunie publică următoarea epistolă adresată de M. Sa Monarchul locoșitorului Coudenhove:

Iubite conte Coudenhove! Am văzut cu o rară mulțumire expresiunea alipirit blânde și intime către mine și Casa mea, alipire pe care cele două neamuri din regatul meu boem totdeauna mi-le-a manifestat atât de frumos și în înțelegere. Progresul ce se poate observa pretutindeni, și pe care am avut plăcerea să-l remarciez din nou pe toate terenurile intelectuale și economice; dezvoltarea viitoare ce a luat capitala mea regală Praga, precum și celelalte orașe ce am vizitat, mi-au făcut mare bucurie și mă întărește în speranța, că în curând regatul meu iubit ceh și-se va da și chează cea mai sigură a trainiciei înfloriri: pacea națională mult dorită, a cărei cale a fost netezită prin apropierea realizată pe teren economic. Să dea Dumnezeu ca așa să fie.

Fu bun a aduce aceste sentimente ale mele la cunoștința publică, precum și mulțumirile mele cele mai depline pentru atitudinea exemplară a poporațiunii.

Aussig, 17 Iunie 1901.

Francisc Iosif.

Deși scurtă, această scrisoare se poate considera drept programul în tregei politice a Habsburgilor, politică al cărei fundament trebuie să fie pacea între naționalități!

Ovreii amărâți.

Ura neîmpăcată ce Ovreii nutresc față de Egan, comisarul guvernial însărcinat să studieze și să remedieze mizeria dintre Ruteni, este îndeobște cunoscută. Insuși „Pester Lloyd“ scriese cu violență pentru că Egan avusese curajul să arate mișelile ce comit Ovreii — Kazarii cari imigrează în țeară, furisându-se prin satele rutene. Nici de atunci încoace Ovreii n'au desarmat, ci prin presă, care

mare parte este în mâinile lor, chiar zilele acestea vesteau că, în sfârșit, Egan trebuie să plece, deoarece ce există mari neînțelegeri între el și Paris Frigyes, alt comisar pe care guvernul îl atașase pe lângă Egan.

S'a întemplat însă tocmai dimpotrivă: s'a dus Paris!

Într'adevăr, foile maghiare publice o scrisoare a lui Paris, care declară că și-a reînnoit demisia și aceasta a și fost primită. Recunoaște însă că motivul demisionării sale este neputința sa de a fi rezolvat afacerea ruteană conform măsurilor (mai moderate) ce dânsul propusese ministrului.

Paris credea anume că trebuie a se „menaja kazarii“.

E de înțeles deci durerea presei ovroiești. Îndeosebi „Egyetértés“ și „Magyar Szó“ plâng cu lacrimi cât pumnul. Organul lui Bánffy, în numărul său de azi, consacră un articol de fond afacerii, și zice că prin demisionarea lui Paris a fost pălmuit adevărul și corectitatea. Insuși „Budapesti Napló“, organul „liberal“ al Ovreiului Vészi, scrisese adecă mai zilele trecute „că adevărul și corectitatea cer ca Egan să plece ear Paris să rămână!“...

O notă bună pentru ministrul Darányi, poate întâiul care sub „era liberală“ nu joacă după cum cântă Ovreii.

Ugron — trădător.

Marele Secuiu, cel care atât de bine a caracterizat poporul maghiar, este ținta de atac nu numai a presei ovroiești, ci și a celei reformate și chiar kossuthiste. Și aceasta nu numai pentru că de mult deja este în serviciul „reacțiunii“, dar acum de curând s'a descoperit că este și trădător de patrie: avusese de gând să aducă Muscalii în țeară.

Lucrul acesta se spune anume într-o broșură apărută la Paris din peana lui Rimler, cunoscutul agent politic, agent provocător se poate zice, cu care Ugron a fost de-altminteri în corespondență, dar despre care zice că nu l'a luat nici odată în serios.

Rimler istorisește însă că a mijlocit lui Ugron o întrevvedere cu ministrul francez de externe Delcassé și că între Ugron și bărbatul de stat francez a fost vorbă înainte de toate ca francezii să dea bani pentru a se fonda în Ungaria ziare „antigermane“, cari să combată Tripla-alianță și să propage ideea francezo și muscalo file. A mai fost vorba ca Francezii să fondeze o bancă în Ungaria, cu un capital de 150 milioane. Sufletul băncii, se înțelege, era să fie Ugron, care în felul acesta își câștiga mare influență și — la tot cazul — era să știrbească mult din influența Ovreilor asupra finanțelor din Ungaria!

De aici, credem noi, ura mare împotriva lui Ugron, pe care zărele ovroiești, începând cu „Egyetértés“ și terminând cu „M. Szó“, îl prezintă ca pe un mare trădător de patrie.

Vorba e numai că nu Ugron este cel dintâiu care cochetează cu adversarii monarhiei noastre și al Triplei-alianțe,

ci meșteșugul acesta l'a învățat dela Kossuth, după cum și Irányi, Helffy și alți kossuthiști și mari patrioți, mers-au și ei toată viața lor pe drumul acesta.

Exaltați.

Ocupându-se de broșura „chișta“ șovinistă a contelui Eszterházi, „Budapesti Hirnap“ (dela 16 următoarele:

„Ce serviciu mare ar face Eszterházy János neamului unguresc, șovinismul curcăt maghiar ce vom suferi, cel puțin să-l facă să se și în saloanele aristocratice, despre hotărârile mari naționale, manifestări impunătoare ale gurești nici vorbă nu poate șovinistii maghiari sunt scriitorii unguri și vorită din serăcașii fesorii de pela“

Va să zică cine din maghiară nu le este destul și actual, ci pentru ferocitatea unguresc socot că înose potenta încă chiar și de altfel i-a cuprins saturat de o presă neversă și de un didactic încât d'asupra principiilor pe dominante în lumea întreagă niște principii șovinite absolute.

Crescând încă acest parintrebăm: cam ce fel de „hoză națională“ ar putea să ia conostri maghiari? Pentru că mai rămas decât să decreteze lucruri: nimicirea cu forța a tăților și desfacerea de Austrocolo au săvârșit totul pe trebuiașcă odată puși sub

Din România

Convocarea camerelor. I se scrie: În consiliul de ministri, ședința M. S. Regelui, s'a hotărât Camera pentru ziua de J Sesiunea nu va dura mai mult decât o săptămână.

Primele două zile vor fi unui proiect al d-lui Haret și încă mai multe articole din lementului superior, și votării

Proiectul convențiunii cu ționaală va fi depus pe biroul 18 Iunie.

Visită. Duminecă d. a. a vizitat Policlinica din str.

Suverana a fost întâmpinată de Filipescu, marele mareșal care e și președintele Policlinicii, treg personalul medical d-nii I Staicovici, Goilav, Teoba țoschi, Marcel, etc.

M. S. Regina s'a în serviciile Policlinicii și a lului medical pentru mare și pune în ajutorarea suf

În secțiunea chirurgicală aducându-și aminte de

războiu pentru independență, a legat pământul unui copil bolnav.

Dela Policlinică M. S. Regina a vizitat institutul surorilor de caritate unde de asemenea s'a interesat în de aproape de mersul acestei instituții.

Serbare. Duminică după amiază a avut loc în parcul palatului regal Garden Party-ul la care au fost invitate d-nele patronese și d-nii membrii ai societății „Regina Elisabeta”.

MM. LL. Regele și Regina s'au scotort în parc la orele 5.30 p. m., fiind întâmpinate de toate persoanele prezente.

AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principesa Maria, cu Prințul Carol și Elisabeta, se aflau deja în parc.

Dintre persoanele prezente la acest Garden Party cităm pe: dl președinte al șefului de ministri cu d-na D. Sturdza;

ministru al instrucțiunii publice și d-na ...; dl Missir, ministrul de domenii;

șeful al Capitalei și d-na Procopie ...; dl prefect al poliției Capitalei și dl Emil Petrescu;

dl I. Kalinderu, administratorul domeniilor Coroanei; dl secretar al ministerului de războiu și dl ... Coandă;

d-na Dr. Crățunescu; dl colonel Pressan; doamna Al. Băicoamna Al. Sc. Ghica;

și d-na ...; dl și d-na ...; dl și d-na Const. Arion;

le și dl general I. Lahovari; d-na ...; dl general Băicoianu;

d-na ...; dl și dl Hernia; d-na și ...; dl și dl I. Mitileneu;

domnul Lahovari; doamna și dl Dr. ...; dl Teke Ionescu;

dl Oscar prim-președinte al tribunalului ...; dl Demetrescu șef de cabinet;

șeful al instrucțiunii publice și dl ...; dl și dl ...; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

șeful al așezămîntului „Nifon ...”; dl și dl ...;

Au asistat, perechea imperială, ministrul și un public număr. D. de Bulow a rostit un discurs făcând elogii principele de Bismarck a sfârșit zicând că memoria sa va fi veșnică. Impăratul a depus apoi o coroană la picioarele monumentului.

Legia asociațiilor în Franța. Senatul a discutat proiectul asupra asociațiilor.

Primul articol a fost adoptat. La art. 2, dl Rambaud a cerut ca ori-ce asociație compusă în parte din străini sau având direcțiunea sau sediul în străinătate, să fie supuse unei declarațiuni prealabile.

Dl Rambaud amintește apoi că numărul străinilor iau parte la congresele socialiste din Franța și cer desarmarea Republicei, dar că ei n'au încercat nici odată să obțină pe a Germaniei sau a Angliei. Oratorul cred că prezența fără control a mai multor mii de străini pun Franța în mare primejdie. Străinul a copleșit toate ramurile activității comerțului, industriei și finanelor.

Dl Valle, reporter, replică. D. Waldeck Rousseau, prim ministru, răspunzând dl-ului Rambaud, explică că e imposibil a se impune străinilor din Franța un regim special. De altfel, toate asociațiile pot fi dizolvate prin simplu decret. Nici o asociație nu va scăpa de urmăriți când va comite infracțiuni la lege. Articolul 12 răspunde necesităților de securitate națională. Cât pentru ostilitatea contra elementului străin, acestea sunt sentimente care aparțin unor altor vremuri. Schimbul de activitate între popoare n'are nici limite, nici frontiere. (Aplause).

Articolul 2 a fost admis, și amendamentul dl-ului Rambaud respins prin 174 voturi contra 102.

Amorul ne consolă de toate, chiar și de mahnirile ce ne cauzează.

P. Rochepadre. Un francez, ori cât spirit ar avea, nu ar putea nici odată să-și facă o idee de o țară care nu e ca a lui.

Galiani. In amor aș și forma lanțuri tari. este a-și pregăti dureri mari, cum să va întempla să se rupă.

L'abbé Prévost. Dacă este profit a fi onest, vom fi, dacă trebuie a amăgi, vom fi și reși.

Frideric III.

Știu că de cele mai multe ori cuvântul inițial nu este dădător de ton, și am simțit lipsa de a întocmi și la finea cărții un catalog, care să ușureze căutarea, mai ales celor ce se interesează a face studii speciale; dar — ne-având timp pentru aceasta și ne-mai voind a întârzi cu publicarea — am tipărit cu litere cursive cuvintele de forță, în giurul cărora se învîrte înțeleșul. Această purcedere înlocuiește încățva catalogul.

Aceasta e părerea dl-ului Cristea; prin subterfugul cursive crede d-sa că înlocuiește practicabilitatea unei întocmiri metodice.

Povața proverbului: „Graba strică treaba”, așa puțin a putut influența pe colecătorul de proverbe?

Vor fi însă cetitori, pe cari nu-i importă „lipsa de timp” a autorului, care se respectă și care ... vrea și trebuie să dea un material bine arangeat, pentru a se pute găsi mai cu înlesnire — greșeli, ca: „L'a ajuns mucul la degete”, în loc de „I'a ajuns mucul la degete”, (clasat sub litera L, — prin-urmare nu-i greșeală de tipar); sau: „I-a luat apa de pe moară”, în loc de: „I-a luat apa dela moară”, — etc...

Dar, par-că văd pe dl Dr. Cristea aruncând aceste greșeli „dialectale” în spinarea Ritnovului și a Topliței!

La nici un cas însă aceasta nu-l va acusa, pentru superficialitatea lucrării sale!

A vorbi între patru ochi despre misterul amorului, e a se juca cu foc pe un butoiu cu praf de pușcă.

Lévis. Cea dintâi fericire ce poate da amorul este prima strângere de mână a femeiei ce iubim!

Stendhal. Când amorul e galant, rare ori este simțitor, și mai totdeauna perdem în partea sentimentelor, tot ce câștigăm din partea grațiilor!

Florile sunt limbajul îngerilor! Albinele culeg după flori miere, și painginul venin.

O floare pentru fluture nu este de cât o floare; pentru albină însă, ea este un patrimoniu.

Veneratului din Brașov.

Venerate d-le Murășanu! Replicând unui răspuns al meu, D-Ta, ori vre-un colaborator de seamă, văd că mă acuați (în nr. 121) de a fi scris când eram „răscolit de patimi”.

D-zeu mi-e martor, că nu. Ci scris-am tocmai pentru a nu lăsa ca un fruntaș ca D-Ta, om bătrân și cu barbă lungă, să fie sedus de niște indivizi — ori haid să le zicem persoane — cari dacă nu sunt mulțumiți de actuala stare de lucruri din Diecesa Aradului, este nu pentru-că acum ar fi mai rău ca sub oblăduirea mețianistă de foricită memorie, ci pentru-că li-s'au tăiat pur și simplu isvoare ilicite de venite.

Ear' dacă nu m'am adresat de a dreptul redacțiunii D Voastră, este numai pentru-că nu prea aveam speranțe să mi publicati un articol în care amintesc de mânăstirea H. Bodroy, în ale cărei catastife nu de mult ați figurat încă.

Venerate Domn! E cel puțin ciudat, că deși prin catastifele mânăstirii figurați, pentru noi, ortodocșii de pe aici, n'ați arătat încă atâta interes, încât să veniți pe la noi și de visu să vă convingeți de părerea obștească atât față de sistemul trecut, cât și față de cel actual. Altfel sunteți condamnați să nu aveți o părere justă despre lucruri, ci să le vedeți toate prin prismă lui Măglaș ori a diavol avocat Pop, despre care știți și D-Voastră, că azi laudă ce a desprețuit ieri și injură pe cei cu cari și-a cheltuit vraga tinereții.

E deci absolut gratuită acuzarea că din mine vorbește: „aroganța, echivocul, nesinceritatea și virusul vrajbei personale și confesionale”, ori că „tam-nesam” m'aș fi nă-

pustit asupra D-Tale. Nu, Doamne ferește. Dar' mi-a fost milă să văd pe-un om bătrân tras pe sfoară. De aceea am luat condeiul și am făcut câteva reflecțiuni. Pe noul nostru secretar nu l-am laudat: îl cunoaște doar' românimea întreagă ca p'un bărbat integru, cult, isteț și plin de dor de muncă, după cum earșat cine nu cunoaște figura de compătimit a antecesorului său?

Cât privește acum daraverile cu lefurile, de când asemenea chestii aparțin resortului D-Tale? Conform organizării bisericii noastre, consistorul și Sinodul au să judece și să poarte responsabilitatea.

Te-ai supărat apoi pentru-că am înfățișat pe secretarul nostru ca având o poziție mai importantă decât, bunioară, secretarul redacției D-Tale.

Durere! Dar asta așa rămâne, câtă vreme D-Ta faci politică la fel cu poeziile secretarului D-Tale de redacție.

Da, imi dau seamă și eu de menirea presei române. Dacă însă ea în toate și-er face datoria cu obiectivitatea (?) și imparțialitatea (?) cu care tratezi D-Ta afacerile de pe la noi, ar fi val și amar! Și cum eu imi iubesc neamul nu cu mai puțin foc ca D-Ta, de pildă, nu să terorizez am intenționat, ci, dacă se poate, să te opresc de pe povrnișul unde ai ajuns în urma manevrelor unor intriganți de pe aici. Văd că e zadarnic însă. Năravul din fire, n'are lecuire, ori aduși aminte de proverbul român despre buiestru!

Cât privește acum acușele ce adreszi fruntașilor noștri dela „Tribuna Poporului”, cine să te mai creadă chiar în Ardeal? Dar pe frații acestia noi i-am văzut formând grosul oștirii care s'a războit pe vremea memorandistă și a congresului naționalităților, pe când D-Ta, ca un cărcotaș nevoiesc, scriai seriile de articole contra și voiai să pui lumea la cale din redacția taimecă, ajutat doar de niște ilustrați ră-mase și până în ziua de azi nulități!

Dacă ai scris deci articolul numai ca să ocărăști pe amicii noștri d'aici și să te lauzi, rămâne vorba D-Tale: „te-ai espus numai a face o figură tristă și deamăn de cea mai sinceră compătimită. Știu care e datoria noastră și n'avem necesitate de a învăța cum să ni-o împlinim dela aceea, cari au dat națiunii și bisericii noastre în privința aceasta cea mai dureroasă privileție de lipsa conștiinței de datorie, de parțialitatea și interesarea egoistă cea mai revoltătoare”...

Ortodoxul.

De sigur, l'ar fi aplaudat toată lumea; sau cel puțin n'ar fi ris nimic de abnormitățile ce debitează dl doctor în prefață, când vrea să lege feudalismul, revendicările politice naționale, cu... proverbele!

„Ce are a face scripca cu iepurele”! zice un proverb.

Asta nu e muncă serioasă, domnule doctor Elie Cristea, iero diacon și secretar consistorial!

Asta nu-i pricepere, domnule doctor în limba română!

Punct.

Dar, — „dați Cesarului, ce este a Cesarului”.

În lucrarea publicată de dl Dr. Cristea prețuim munca acelor desinteresati și modesti colecțanți, cari nerîvnind la titlul de „autor” au pus la dispoziția dl-ului Cristea un bogat material de proverbe; și a căror muncă este o muncă reală, de preț.

Întru atâta mă bucur de apariția volumului de proverbe.

S. Secula.

CUGETĂRI.

în străinătate.

Angeria liberalilor în Olanda. La recente pentru parlament, actualul guvern va fi alcătuit din elemente antiliberales: catolici și ...

ENSIUNE.

- 1) Banca Națională ...
- 2) ...
- 3) ...
- 4) ...
- 5) ...

... M. S. Regina ...

... Știu că de cele mai multe ori cuvântul inițial nu este dădător de ton, și am simțit lipsa de a întocmi și la finea cărții un catalog, care să ușureze căutarea, mai ales celor ce se interesează a face studii speciale; dar — ne-având timp pentru aceasta și ne-mai voind a întârzi cu publicarea — am tipărit cu litere cursive cuvintele de forță, în giurul cărora se învîrte înțeleșul. Această purcedere înlocuiește încățva catalogul.

... Dl Cristea trebuia să indice prin note variate în formă lexico-gramaticală exactă, că-l vedem că are știre de existența publicațiilor din această categorie a folclorului, pe cari în loc de a le înșira în prefață, mai bine le cetea și le utiliza în lucrarea sa.

Noutăți

Arad, 19 Iunie n. 1901.

Știri personale. *Magnificența Sa dl V. Mangra, vicar al Orăziet Mari, a sosit ieri în Arad, în afaceri de serviciu.*

Sfârșitul grevei din Reșița. Lucrătorii mineri din Reșița au încetat cu greva și au reluat lucrul ieri. Direcțiunea minelor a reușit să stabilească, în înțelegere cu conducătorii greviștilor, punctele pe baza cărora s'a putut face pace între muncitori și patroni.

„Comorile naționale”. Representanța din Budapesta, fără osebire de partid, în unanimitate a hotărât ca să i-se ceară guvernului să intervină, să facă pașii necesari pe lângă Majestatea Sa, ca „comorile naționale”, cari se găseseră în vistieria imperială din Viena să fie aduse la Budapesta. Se imbulzesc la... „pomana”!

Examene. Eri la școala superioară română de fete din loc s'au continuat examenele cu clasa II. Din partea Consistoriului este delegat să asiste dl R. Ciorogariu. Și ieri examenul a avut un bun rezultat.

Tot ieri a fost examenul la școala primară din Str. Securei, condusă de învățătorul N. Ștef, care implinind tocmai ieri 25 ani de activitate învățătorescă, a fost și obiectul felicitărilor amicilor. Ne alăturăm și noi urărilor de bine aduse acestui harnic învățător. Din partea parohiei la examen a asistat dl Dr. N. Oncu și I. Ștefanuț, adm. prot., precum a asistat și profesorul liceal dl G. Pap.

Panamaua din Lipova. Primim următoarele: Referitor la articolul „Panama în Lipova” foarte mă surprinde, că onoratul corespondent nu a scris și numele cassarului care fără de a fi fost autorizat, a ridicat și sponat suma de coroane 8868. Spre orientarea onor. public cetitor cât și a dlui corespondent, rog a bine voi a da loc în prețuita foaie, că suma sus amintită s'a sponat încă în anul 1900 luna Februarie de an tescosoral meu și nu de mine, care de prezinte ocup postul de casar comunal în Lipova. Referitor la cercetarea ținută la primărie am și eu cunoștință despre aceea, ba chiar am fungat ca martor având a da în unele afaceri informațiuni și nu ca acusat în speranță că mi se va publica mica lămurire, rog a primi mulțumiri anticipativă. — Asigurându-Vă de stima ce v-o păstrez. Lipova 18 Iunie, 1901, stimător Aureliu Savici.

Cum călătorește împăratul. Majestatea Sa împăratul și regele nostru, dintre toți domnitorii de azi desfășură mai multă pompă în călătoriile sale. Cu ocaziunea călătoriei sale la Praga Maj. Sa a plecat cu o suită compusă din 340 persoane. Aceștia sunt afară de adjutanți și ministrii, doi lachei, câte un servitor de cameră de curte, vier curteen erdenanță, prim adjutant, curier, anunțator, servitor de cabinet, — mai departe curățitor de argintării, bucrătari, barbier etc. etc. Dând împreună în total, numărul de 340 de persoane, fiecare persoană cu rolul și rostul său.

O nouă eronică manuscrisă. Dl Gr. Tocilescu în excursiona ce a făcut la Tirgoviște zilele trecute, a descoperit și un letopisetz scris cu litere cirilice în românește ce tratează despre domniile români dela Tepeș Vodă (1451) până la Costantin Brancoveanu. Această carte bine conservată este proprietatea păr. Badea Predescu preotul Mănăstirei Dealului.

Bucurie în familia Tarului. O telegramă sosită din Petersburg anunță că țarevna Alexandra a dat naștere unei principese.

Se vede că suntem în era fetelor; după regina Italiei vine și țarevna cu o fată. Cliroromii sosesc mai cu greu, cum se vede.

Din Dietă. În Dietă continuă discuția generală asupra proiectului de lege al simplificării administrației. Discuția e puțin animată, și merge ca pe apă.

Știre personală. Dr. Romulus L. Crăciun dela facultatea din Viena, specialist în boalele interne, s'a relntors dela studiul său specialistic din Paris, și și'a reluat praxa ca în toți anii în Karlsbad, Alte Wiese „Strauss”.

O groznică catastrofă. La Laval, cinci vagoane cu 15 lucrători au scapat pe o pantă foarte repede pe linia tramvaiului în construcție lângă Chaullund. Șapte lucrători au fost uciși și 8 răniți dintre care 3 de moarte.

Mare explozie. În Barelona o teribilă explozie de gaz s'a produs în strada atelierelor; 40 persoane au fost contuzionate sau rănite dintre care unele foarte grav.

Catastrofa de lângă Ungheni. În apropiere de Ungheni ruși între haltele Pirlita și Perival, calea ferată tae adânc un deal cu numele Perival, sau după precia sătenilor Basarabiei, dealul lui Petru. Dealul e înalt, cu panta revărsată repede; povinută și mănecată de apă mai multor isvoare, ce țănesc din pieptul lui năsipos și lipsit de o vegetație imbelșugată. În urma ploilor torențiale din zilele din urmă, malurile câte puțin începuse a se prăbuși. Mercurii noaptea — scrie „Evenimentul” din Iași — între orele 12—2 după câte-va minute dela trecerea unui tren de marfă, de odată, un șgomot surd ump'ū liniștea adâncă a văilor. Intregul deal cu o înălțime de 30 metri și pe-o suprafață de 50 metri, în tăiu alunecând ușor: și în urma cu repezi ciune, se surpă, culcându-se de-a curmezișul căii ferate. După 40 de minute, autoritățile rusești și sute de săteni din cătunele din împrejurimi aflând din gură în gură, dădură năvală să vadă și ei minunea cu schimbarea dealului lui Petru.

Sătenii minună du se de așa posnă, își făceau cruce, spunând, că întâmplarea asta nu-i a bine. Unii spuneau, ba că dracu a vrut să-și ridă de mașina trenului, ba că țărnia acestui metal a unit dealul. Alții mai bătrânt și mai hâtri legănând din cap spuneau, că-i semn de războiu, că încurând sfântul Țar are să poarte lupte lungi cu Turcii și că la urma urmelor Țarul are să dăruiască lui Vodă Carol Basarabia, ca să se întorcă la Moldova, matca ei.

Doi săteni trecând în acel moment au fost prinși sub malurile dealului. Nu trecu mult dela întâmplarea catastrofel, când se apropia și trenul de călătorii din Chișineu. Care fu mirarea trenului, când zări din depărtare în fața liniei coșogeamite deal. De odată trenul a fost oprit. Călătorii înspăimântați săriră din vagon. Călătorii trecură de cealaltă parte înconjurând dealul, pe o cărare laterala. De aci cu o mașină și c'un vagon, i a transportat până în Urgheni ruși, la pedul de fir.

„Biblioteca Noastră” Au apărut de curind două broșuri: Nr. 38-39: Legende și alte serii, de V. Alexandri, cu portretul autorului, — prețul 56 fileri; și Nr. 42: Literatură Poporală aleasa din diferite colecțiuni, de E. Hodoș, — 28 fil.

Doritorii de a-și procura aceste prețioase publicațiuni și-le pot comanda direct dela dl E Hodoș, profesor, Caransebeș.

D-rul Romulus L. Crăciun Karlsbad Alte Wiese „Strauss”. Consultațiuni dela 1 Maiu—15 Octomvrie.

ULTIME ȘTIRI.

Războiul sud-african.

Bruwella, 18 Iunie. Președintele republicei Transvaal, Paul Krüger, care reprezintă și pe președintele statului liber Orange, a chemat la o consfătuire pe bărbații conducători transvaalieni și din Orange, cari se

găseseră în Europa. Scopul adunării este de a se hotărî în privința raportului prezentat de generalul Botha. Toate semnele sunt că se va hotărî continuarea războiului. Krüger nici nu voește să audă de pace, fără asigurarea independenței republicilor. Situația Burilor pe câmpul de luptă e foarte favorabilă și recentele biruințe întăresc tot mai mult convingerea că Anglia e istovită. Reșcoala din țeara Cap se întinde tot mai mult; ba chiar și aceia cari în anul trecut depuseseră armele, earăși au pus mâna pe arme.

Londra, 18 Iunie. Știrile recente de pe câmpul de războiu, comunicatul oficios le dă în modul următor:

Comanda Sheeper a ocupat la 13 Iunie Murreyburgul și a jefuit prăvăliile. 150 buri au încungiuat și au prins un avantpost de 29 englezi, dintre cari 2 au căzut, ear' 2 sunt răniți. În ținutul Kakamas s'au ivit 200 răsculați, cari au luat direcția spre Sud-ost.

Apropierea franco-germană.

Londra, 18 Iunie. „Daily Express” primește din Cherbourg știrea că împăratul Germaniei va ieși întru întâmpinarea flotei germane ce sosește din China. El va fi însoțit de o flotă întreagă și se va opri la Cherbourg, unde flota de nord franceză se va alătura și ea celei germane. Președintele Loubet va merge și el la Cherbourg, în a cărui fort va saluta pe împăratul Germaniei. Întâlnirea aceasta se va întâmpla cam pela sfârșitul lui August.

„Musa Someșană, partea a II-a”, doine și cântece populare, este titlul unei drăgălașe broșuri noue de felurite posesoare populare, adunate și tipărite de curind de harnicul învățător Iuliu Budnariu Salăuțanu, din districtul Năsăudului. Noua broșură s'a tipărit în tipografia „Tribunei Poporului” din Arad; are formatul octav mic, care se estinde pe 96 pagini și cuprinde bucăți în adevăr frumoase și bine alese din comoara bogată a poeziei noastre populare.

Se poate procura dela administrația „Tribunei Poporului” cu prețul de 15 cr. (30 fileri) exemplarul, trimițând încă 5 cr. (10 fileri) pentru porto postal. — Nu de rivna de câștig material a fost condus nici colectantul, și nici tipografia noastră editoare la tipărirea acestei broșuri, ci numai de dorința curată, de-a reda poporului în formă tipărită o parte din frumoasa și bogata lui comoară poetică.

Fără a reflecta deci la vr'un rabat la cumpărare, broșura fiind atât de ieftină, domnii preoți și învățători, dela sate și orașe, vor face un deosebit de bun serviciu poporului, procurând un număr mai mare de exemplare, pentru a le distribui, cu prețul indicat, între cărturarii din comunele lor.

PARTEA LITERARĂ.

Despre Țiganiada lui Budai-Deleanu

G. Bogdan-Duică.

(Urmare.)

Trec acum la ecurile prinse în Țiganiada din al doilea front al luptei lui Iosif, front îndreptat contra nobililor. Aici îndemnul lui nu sunt numai iosefiniste, ori politice; toate literaturile veacului XVIII erau bogate în satire și altel de scrieri împotriva nobilimei; în special erau bogate literaturile ce-l încunjurau pe Deleanu, cea austro-

germană¹⁾, cea italiană²⁾ care pe-atunci: cultivată foarte mult la Viena, cea polonă³⁾ cea ungară; din toate părțile poetu: împins spre satira nemeșului.

Ca și în chestia bisericască, care unește în aceeași strofă pe papa dela Roma, cu patriarhul din Constantinopol, batj: rindu-i pe amândoi, așa împreună Budai în această chestie pe nemeșul ungaro-ron și pe boerul greco-român, pe care-l cunoștea bine, pe cel dintăiu din viața sa până 1788, pe al doilea dela Lemberg, unde izbiau valorile vieții moldovenești din Bucovina, pe care el n'avea numai privilegiul, și datorita s'o judece din oficiu — și din cărți.

Impresiunile din urmă se găseseră fixate în cuvinte aprinse în descripția Bucovinei. Nomiții aceștia de azi, zicea el, „abia poți priviți ca Moldoveni veritabili”, ei străini; sunt mândri ca Turcii, și Grecii și iacomii ca Jidani⁴⁾. De alt borilor celor vechi nu le iartă neunire neunire care „fu pricina supuner lor și la urmă pierderea stăpânirii nești⁵⁾.”

Impresiunile din Ardeal au lăsat timpurii, mai multe, mai adânci. Pînă născuse într-o regiune plină de neînțelegere comitatul Albei, la anul 1786, tot zeci și-patra ori douăzeci și cince steașcă era o familie de nobili; în comitatul Giurgiu doaref cam tot a cincisprezecea era nobilă⁶⁾. Mulți, foarte mulți erau Români maghiarizați și în Acestora Deleanu nu le iartă răutatea și lipsa de patrioțism. Împărțind și ale lui Rousseau des de gânduri — idei în care nu vent — vorbind și ei

O tu nobilitate adevt Pe care dintru domnie-o Preputința cea privilegia

și mai la vale:

Acum tu gezi numai prin La neamuri de noi varvar Și-a căror meriti nu se în hrtii cu slove înaurite

1) Pomenesc aici, ca fiind mai pe Blumauer, care oftează în Die D p. 18).

2) Wo sind, wo sind die Mäner Ah, längst entflohn aus Berg

și care în Erzählung der Ritter (IV strămoșilor germani medievali le-a Plutarch pentru-ca să poată fi în ce sunt azi Grecii și Romanii în

2) Amintesc aici că în literatură critii religiei și degenerații nobilii sați de Manzini, mort pe la început XVIII; că Niccolò Fortiguerrli († eră nouă a satirei italiene, care de transmută persoanele prezentului în ti — procedeu pe care-l găsim aplicat și Fonteguerrli, atacând biserică, a fost Pe nobilii i-a satirisat și democratul rini, punând față în față pe nobilii moderni. Parini a murit la 1799. († 1786), contele d'Elci, au făcut tot;

3) În Polonia, din care Austria de mult o parte, trecutul frumos fue de Staszic († 1826), începe adoratorul Staszic descrise și ticăloșiile magnații wicz († 1746) asemenea era contra șlea spiră de trecut. Literatura satirică polonă se distinsese, încă înainte de 1780, și joerind pe călucării și luând în My Deleanu, drept motiv o tradiție populară vusese timp să piardă puterea ei asranilor. Se poate și ca Budai să fi literatură nu numai din auzite, ci Lemberg pare că era un loc favor lingvistice. Samuil Vulcan, episcopul când s'a întors de acolo, la 1792, s trat pe lângă alte științe și cu cunoștințe franceze, italiene și poloneze (Albini Foala pentru munte, 1840, p. 47). Br chiar trebuință de limba polonă, ar vete și el, ca Vulcan.

Dar, comparația cu satira italiană n'am putut-o face încă în mod această lucrare voi reveni altădată face alteineva.

4) Gazeta Bucovinei, Nr. 14.
5) C. I, str. 13, notă.
6) Herrmann, II, p. 102. Ende str. 8) că Beecherec era din Huned în acest comitat „și acum sunt mai Români, sau trăgându-se din gurește, dar vor să fie Unguri”.
7) C. II, 8, 5, 10, 11, V.
8) Discours sur l'origine de l'inégalité parmi les hommes

(Va urma).

Editor. Aurel Popov Red. respons. Ioan B.

„Nădlăcana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și imprumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 —16

Direcțiunea.

„Mureșanul“

stituit de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

lat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la 1000 și imprumuturi pe amanete și efecte publice.

Depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

—16

Direcțiunea.

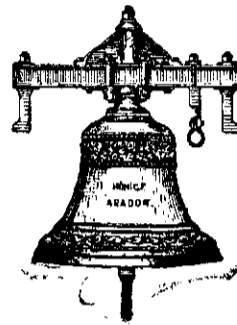
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiși clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învârti și postamentele de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

19—52

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fler
„Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70 „
„Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
„Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
„Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
„Principiile politice“, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
„Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov.	—	2,50 „
„Călăuză pentru neatarnare“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
„— de Petru Vancu,	—	1.— „
„Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
„— de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
„Cărți bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
„— de Ioan Iosif Secepu,	—	1,50 „
„Cărți populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1,20 „
„Tezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
„Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comanda să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.